

www.e-rara.ch

Omnes quae extant D. Hieronymi Stridonensis lucubrationes

Hieronymus, Sophronius Eusebius

Basileae, [1536-1538]

Universitätsbibliothek Basel

Shelf Mark: FM1 II 1-6

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-62470>

[Commentaria in orationem Hieremiae]

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

A ctos dei, ad probationem scilicet eorum, non ad damnationem, iam ultra non addent ut transigrent per eos. Quoniam absterget deus omnem lachrymam ab oculis sanctorum suorum, & neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra, quæ prima abierunt: Sed exultent iusti in iusticia, impij autem & peccatores cum dia-

bolo mittantur in stagnum ignis & sulphuris, ubi est bestia & pseudopropheta, & cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum.

Commentarij tertij in lamentationes Hieremiæ finis.

IN ORATIONEM

Hieremiæ Proœmium.

Ost lamentationem ergo (quæ literis Hebraicis secundum seriem earundem literarum quadruplicem, opportunis locis ut diximus, prænotata est) sequitur oratio prophetæ, quæ uastationem urbis Hierusalem, & casum populi Iudæorum, historialiter deplorat. Et spiritualiter ruïnā animarum fidelium, & uastationem quam passæ sunt à nequitijis spiritualibus flebiliter commemorat. Ad extremum uero ipsius domini opẽ & misericordiam subuenire afflictis humiliter deprecatur.

COMMENTARIA IN ORATIONEM HIEREMIÆ.

Recordare domine quid acciderit nob. &c.] Vfus prophetarum est, frequenter per humanas consuetudines dominũ supplicare: recordare

enim uel memento illi dicitur, qui nullius aliquando potuit obliuisci. Non enim ut ad memoriã redeat diuinitas commonetur, coram qua omne præteritum & futurum semper præsens est. Non est dignum in illa maiestate ponere obliuionis iniuriam, sed ideo recordari uel meminisse postulat, ut cito

Gen. 9. c.
Exo. 6. d.
ibid. 32. c.

auxilium indigentibus cõferat, & palam faciat quod antea fuit occultum. Has enim Tropologias frequenter in scripturis diuinis inuenies, ut est illud in Genesi: Recordabor fœderis mei. Vel in Exodo: Recordatus est dominus pacti quod pepigerat cum Abraham, Isaac, & Iacob. Recordare, inquit, domine quid acciderit nobis in calumnia uastationis, intuere & respice opprobrium nostrum, quod passi sumus ab his qui duxerunt nos quasi seruos captiuos in terram alienam, & abusi sunt nostri ad seruitium suum. b. [Hæreditas nostra uersa est ad alienos: domus nostra ad extra. &c.] Cum diuersæ gentes undiq; congregatæ, possident terram inclytam, quam promissisti patribus nostris dare in possessionem. c. [Pupilli facti sumus absque patre, matres nostræ quasi uiduæ.] Quia defensore destituti sumus quasi pupilli: nec personas habemus, quæ nobis nutriminis solatia solebant conferre: sed quasi uiduæ omni prouisione ac consolatione priuati sumus. d. [Aquam nostram pecunia bibimus: ligna nostra precio comparauimus.] Duo elementa in quibus maxime nutritur uita humana, & quorum usus omnibus communis est, sibi dicit propter captiuitatis penuriã difficilem esse adempta, ita ut nec aquam ad bibendum, nec ligna ad focum sine pretij redemptione habere possent. e. [Ceruicibus minabamur: lassus non dabatur requies.] More iumentorum ceruicibus ligatis se minari dicit: quia hostis eorum, nullam dominationem sui habere permittit: sed trahuntur quo-

cunque imperus dirigentis uoluerit, nec lassus ad refrigerandum, ulla datur facultas, & unde solatium quaesierunt, mox subdit dicens: f. [Aegypto dedimus manus & Assyrijs, ut saturaremur panis. &c.] Semper enim Israelitæ auersi sunt cordibus in Aegyptum, & ab Assy-

ORATIO HIEREMIÆ

Recordare domine quid acciderit nobis: intuere, & respice opprobrium nostrum. Hæreditas nostra uersa est ad alienos: domus nostræ ad extraneos. Pupilli facti sumus absque patre, matres nostræ quasi uiduæ. Aquam nostram pecunia bibimus, ligna nostra precio comparauimus. Ceruicibus minabamur: lassus non dabatur requies. Aegypto dedimus manum & Assyrijs, ut saturaremur pane

rijs sapius auxilia petebant. Vnde merito ab eis sunt flagellati: quibus deserto deo propter cupiditatem terrenam, elegerunt esse subiecti. Iuxta Allegoriam uero hæc querimonia conuenit his qui propter peccata sua uirtutibus spoliati, traditi sunt in manus hostium spiritualium: & maxime Iudæis, qui post Christi aduentum innitentes ueteri traditioni, ipsam legem Moyfi & benedictionem paternam quam hereditario iure uidebantur possidere, perdiderunt, & data est gentibus, quia in Christo crediderunt: quia in semine Abraham benedictur omnes cognationes terræ. Vnde repugnantibus illis & contradicentibus prædicationi Pauli & Barnabæ, responsum est: Vobis oportebat primum prædicare uerbum dei, sed quia repulistis illud: ecce conuertimur ad gentes. Isti ergo quasi pupilli facti sunt absque patre, quoniam deum uerum patrem habere renuerunt, & alium patrem elegerunt. De quo ad illos dictum est: Vos ex patre diabolo estis. Horum matres nimirum synagoga, factæ sunt quasi uiduæ, quia priorem uirum, hoc est deum, propter fornicationem idololatriæ habere non meruerunt. Hi aquam scientiæ uoto discendi, quasi pecunia ad bibendum redimunt: sed quia Christum in ea non inueniunt, æterna siti dispereunt, semper quidem discentes, sed nunquam ad scientiam ueritatis peruenientes. Similiter etiam ligna precio comparant, cum exercendis uirtutibus operam dant. Sed quia ardorem charitatis in eo habere despiciunt, in uacuam totum laborem expendunt. Hos quidem scribæ eorum & Pharisei per uarias sectas & traditiones inutilis, ceu ceruicibus iunctis minabant, nec lassus in eo dabatur requiem. Et quoniam Aegypto spirituali & Assyrijs propter gulam seruire magis quam deo eligunt, æterna egestate peribunt. Sic enim patres eorum terrenis negocijs

A negocijs atq; uoluptatibus dedit fecerunt, & filij eorum adhuc facere non desinunt. Ideo sequitur. **a** ¶ Patres nostri peccauerunt & non sunt, & nos iniquitates eorum portauimus.] Ideo iniquitates eorum portauerunt, quia imitatores eorum in nequitia extiterunt, iuxta

hiet. 31. c illud quod scriptum est: Patres nostri comederunt uuam

1. cor. 10. 4 acerbam, & dentes filiorum obstupuerunt. Et in Exodo:

Ego sum, ait, dominus deus tuus amulator, qui reddo peccata patrum super filios usque ad tertiam generationem, his qui oderunt me: & faciam misericordiam in milia his qui diligunt & custodiunt praecepta mea. Nec contrarius

ezec. 18. 4 est iste locus illi testimonio Ezechielis,

ubi dicitur: Filius autem non portabit iniquitatem patris: nec pater iniquitatem filij, quia mox sequitur: Iusticia iusti erit

super eum. **b** ¶ Serui dominati sunt nostri: non fuit qui redimeret de manu &c.] Seruos appellat gentiles, qui idolis seruebant, & demonibus immolabant, in

quorum dominium propter peccata sua traditi sunt Israelitae, qui quondam fuerunt in loco filiorum deputati. Vnde scriptum est: Ex Aegypto uocaui filium meum primogenitum Israel. Nec fuit qui redimeret illos de manibus eorum. Quoniam defensorem & liberatorem deum habere non meruerunt. **c** ¶ In animabus nostris afferebamus panem nobis à facie gladij in &c.]

Hoc est cum animarum nostrarum periculo quasi uiuimus nobis uictum in deserto gentium constituti. Merito ergo seruis subijcitur qui libertatem sponte perdit. Si enim in Christum Iudaei crederent, uere liberi essent, & pane uitae pasti, periculum animarum suarum ueraciter deuitarent. Nunc autem quia uerum liberatorem spreuerunt, imò crucifixerunt, de terra sua eieci, uagi & profugi in toto uersantur orbe, & sedibus incertis discurrentes, uictum cum periculo uitae acquirunt. Quod bene Cain parricida praefigurabat, cui data est sententia, ut uagus & profugus, pauens & tremens, per loca uaria discurreret: nec usquā tutus & securus maneret. **d** ¶ Pelis nostra quasi clibanus exusta est à facie tempestatum famis &c.] In pelle exusta deformitatem obscenam ostendit, quam fame & siti & nuditate inter hostes positi passi sunt. Clibanus est coquendis panibus aenei uasculi deducta rotunditas, quae sub urentibus flammis ardet intrinsecus. In qua similitudine merito peccatores Iudaei ponuntur, qui in futuro iudicio, & mœrore animi & poenali excruciatione torquendi sunt, quia contra regulas domini obstinata mente uixerunt. Vnde scriptum est in Psalmis: Pones eos ut clibanum ignis in tempore uultus tui. Tempus uero uultus domini, dies iudicij est, quando filius hominis uidebitur ab hominibus, sed solum cum iusti etiam diuinitatis suae contemplatione respiciunt. Veraciter enim fame conficitur, quisquis coelesti pane satiari non meretur. **e** ¶ Mulieres in Sion humiliauerunt, uirgines in ciuitatibus &c.] Diuersas species calamitatis enumerat, quas gens nefanda in deuastatione Chaldaeorum siue Romanorum perpeffa est. Ibi enim mulieres eorum constupratae sunt, uirgines in

Gen. 4. b

psal. 20. b

psal. 20. b

psal. 20. b

psal. 20. b

psal. 20. b

psal. 20. b

psal. 20. b

psal. 20. b

psal. 20. b

psal. 20. b

psal. 20. b

psal. 20. b

psal. 20. b

psal. 20. b

psal. 20. b

psal. 20. b

psal. 20. b

psal. 20. b

psal. 20. b

psal. 20. b

pane. Patres nostri peccauerunt & non sunt, & nos iniquitates eorum portauimus. Serui dominati sunt nostri: non fuit qui redimeret de manu eorum. In animabus nostris afferebamus panem nobis à facie gladij in deserto. Pellis nostra quasi clibanus exusta est à facie tempestatum famis. Mulieres in Sion humiliauerunt, uirgines in ciuitatibus Iuda. Principes manu suspensi sunt, facies senum non erubuerunt. Adolescentibus impudice abusi sunt: & pueri in ligno corruerunt. Senes defecerunt de portis: iuuenes de choro psallentium. Defecit gaudium cordis nostri: uersus est in luctum chorus noster. Cecidit corona capitis nostri: uae nobis quia peccaui. Propterea mœstum factum est in dolore cor nostrum: ideo contenebrati sunt oculi nostri. Propter montem Sion, quia disperijt, uulpes ambulauerunt in eo. Tu autem domine in aeternum permanebis

ciuitatibus oppressa, principes manibus uincti: senes siue ne honore, adulescentes & pueri in turpis officij abusione. Hoc enim ideo eis contingit, quia creatorem suum honorare noluerunt, sed falsis dijs atq; simulacris humana arte confectis, diuinum honorem impartierunt: ut

qui propter libidinem suam in cultura falsorum deorum impudice uixerunt, hostium manibus traditi, omni turpitudine & confusione afficerentur. Sed iuxta allegoriam, quisquis sauiam spiritualium hostium intelligit ueraciter, ingentem confusionem quam in animabus sua fraude deceptis gerunt agnoscit, ubi omnis impudicitia atq; immundicia, insolentia & inhonestas regnat: ubi tot apparent confusiones, quot sunt uultu facies. **f** ¶ Senes defecerunt de portis, iuuenes de choro psallentium. Nec enim ibi potest maturitas

esse consilij, ubi nullus est ordo iudicij, nec psallentium chorus ibi consistere potest, ubi dolor & gemitus praesens est. Musica enim in luctu, ut quidam ait, importuna narratio. Vnde & sequitur. **g** ¶ Defecit gaudium cordis nostri: uersus &c.] Bene ergo ibi dicitur chorum in luctum conuersum esse, ubi constat gaudium cordis defecisse, & honorem uerae religionis periisse: quia ubi non est laetitia mentis, frustra sonat melodia carminis. Vnde propheta ex persona captiuorum in psalmis: Super flumina Babylonis illic sedimus & fleuimus, dum recordamur Sion, in falicibus in medio eius suspendimus organa nostra. Et quia propheta luctum sibi inditum, & gloriam depositam conquestus est, causam addit afflictionis suae & doloris: Vae, inquit, nobis quia peccaui. Peccato enim commisso & non per condignam poenitentiam & correctionem uitae emendato: merita uindicta successit, quia quod homo poenitendo non corrigit, diuina ultionis sententiam expectabit, attestante Apostolo qui ait: Existimas o homo qui iudicas eos qui talia agunt, & facis ea, quia tu effugies iudicium dei? An diuitias bonitatis eius & patientiae & longanimitatis contemnis? ignoras quoniam benignitas dei te ad poenitentiam adducit? **h** ¶ Propterea mœstum factum est in dolore cor nostrum, ideo contenebrati sunt oculi &c.] Recte ergo propter peccatum, mœstum cor factum esse dicitur, quia ubi iniquitas premendo insidet cordi, ibi non est habitatio spiritus sancti: sed animus totus caligine obscuratur peccati: cum in eo dedignatur splendorem suum infundere gratia summi paracleti. Spiritus enim sanctus disciplina effugiet fictum, & in malitiosa animam non introibit sapientia. Nam aliam adhuc subiungendo pandit mœroris causam. **i** ¶ Propter montem Sion. &c.] Iuxta historiam ergo digna fuit doloris mœsticia, quod in loco ubi sanctuarium domini constitutum erat, & cultura dei celeberrima, bestiarum ibi fuerunt latibula. Secundum Allegoriam autem non minus imò magis dolendum est, quod in anima Christiana ubi contemplatio fuit diuina, erroris regnet insipientia. Vulpes enim non alios quam haereticos propter dolū & calliditatem intelligere debemus, qui ubicunque cum dogmate suo intrauerint totum animum turbant, & tenebris erroris obcaecant. **k** ¶ Tu autem domine

psal. 23. 6

Rom. 2. 4

sap. 1. 6

A mine in aeternum permanebis: & solium &c.] Enumerata multitudinem tribulationum, quas supra retulit propheta, aeternam domini potentiam & maiestatem & solium eius, uerbis simplicibus commemorando praedicat: quatenus cum humili petitione ad miserandum pro-

uocet ad accelerationem opportuni auxilij, ne diu sub horum dominatione constituti, penitus de desperatione deficiant. Quod autem dicit: Quare in perpetuum obliuisceris nostri? more humano loquitur, quod quasi obli-

psal. 102. b
ibid. 94. a

tus omnino spernere uideatur, qui eis cito non auxilia-
tur: cum alibi de eo scriptum sit: Non in finem irascetur.
Et iterum: Non repellit dominus plebem suam. Non enim Iudaicam plebem dominus ita repulit, ut ultra eis misereri nolit, sed cecitas ex parte contingit in Israel, donec plenitudo gentium subintraret. Nunc quoque quotidie, sicut dudum fecerat, aliquos ad fidem Christi, & ecclesiasticam unitatem conuertit, ut electio salua fiat: nam & ex ipsa plebe quam sibi dominus in patribus cognoscitur elegisse, extiterunt prophetae: inde sunt & apostoli multi fideles, qui domino syncera mente crediderunt, sicut doctor gentium testatur, dicens: Nunquid repulit dominus plebem suam quam praesciuit? Absit: nam & ego Israelita sum ex semine Abraham de tribu Benjamin, & reliqua. Sed unde eis uera salus prouenire possit, subiungendo manifestat. a ¶ Conuerte nos domine ad te & conuertemur: innoua dies nostros sicut &c.] Quem enim dominus conuerterit, ille ueraciter saluus erit: quem autem ipse despexerit, nemo corrigere pote-

rit. Quod autem dicit: Innoua dies nostros sicut à principio, hoc postulare uidetur: ut sicut à principio primos patriarchas eorum Abraham, Isaac, & Iacob plena fide & dilectione sibi esse fecit deuotos: ita & ipsos eodem munere sibi fideles ac deuotos facere dignetur. Quod in ad-

uentu Heliae per Malachiam prophetam illis promissum esse plerique arbitrantur, ubi dicitur: Ecce ego mittam uobis Heliam prophetam, antequam ueniat dies domini magnus & horribilis, & conuertet cor patrum ad filios: &

cor filiorum ad patres eorum, ne forte ueniam & percutiam terram anathemate. b ¶ Sed proiciens repulisti nos, iratus es contra nos uehementer.] Non enim hac quasi desperando de salute populi sui locutus est, sed ut dolorem suum nimum de contritione & abiectione diuina gentis suae manifestaret. Vidit enim propheta spiritu, quod ipsi Iudaei in aduentu Christi non essent credituri, sed euangelio contradicaturi, & ipsum haerodem morti tradituri, sicut in plerisque locis istius libri ante declarauit. Caterum de conuersione eius ultima nullo modo dubitauit, sed plenissime credidit: quod in semine Abraham benedicentur omnes cognationes terrae, in qua uniuersitate nimirum & ipsi Iudaei comprehenduntur.

Commentariorum in lamentationes
Hieremiae prophetae, finis.